

Das Latweefchu lauschu draugs.

1835. 28. Novbr.

48ta lappa.

J a u n a s   f i n n a s .

No Pehterburges. Augsti zeenigs Keisers irr pawehlejis, ka teem zilwekeem, kas frohna deenestâ gribb ee-eet un sawu frustamu grahmatu ne mas wairs ne ware dabhuht, effoht brihw, frustamas grahmatas weetâ tahdu sih miti usrahdiht, kas apleezina, ka bijuschi pee Deewa galda.

No Rihges. Lai fargahs semneeki, lai fargahs zitti! — Pahri Jggaunu semneeki 4tâ Oktober wehlu wakkarâ atnahze pee polzeijes un stahstija, ka winneem pa leeljeku, ne tahd no Alekxander-wahrteem, rasbaineeks, gaischâ meh-teli apgehrehts, effoht uskrittis, maifu gribbedams no wesuma nosagt, un, panahkts, ar nasi weenam no winneem eegreesis pawehderâ. Semneeks, ar Deewa un daktera palihgu, ohrâ rihâ atkal tif weffels gan bija, ka warreja dohtees us mahjahm; bet ne sinnam, woi ne tatschu nomirre jeb woi jau pawissam weffels. Rasbaineeku lihds schim wehl ne dabbuja rohâ.

No Walmeres. Raug', jo deenas jo labbaki un fwehtaki augli no nekrushschu lohsefchanas wiffâs mallâs parahdahs! Semneekem pahf saldatu buhschanu taggad itt fâ jaunus dohmas nahze prahâ. Winni ne mas wairs ne melle tâ fehptees un aisbehgt, fâ zittôs laifôs, kad nehme nekrushschôs. Deewa paschahm rohkahm winni drohschaki sawu laimi pawehle. — Mas-Sallazges un Walmeres zeenigi mahzitaji schinnî gaddâ eefahze sawu draudschu nekrushscheem sawadu mahzibu turreht un no Deewa wahrdeem ihpafchi parahdiht, ar kahdu prahtu winneem schis jaunus ammat effoht ja-usnemm, bes kurra taf neweena walsiba ne warr pastahweht, — fâ tohti winneem effoht ja-fargahs, ka us preekschu, laikam fweeschâs, tahlâs femmês dsihwodami, nedf atmett sawu rizzibu, nedf aismirst Jesus mahzibu, un tâ jo pr. — Zaur tahdahm jaukahm un mihligahm mahzibahm itt fâ apgaismoti, un arri zaur ta Kunga

fwehtu meelastu fataisiti, nekruhſchi ſchai gaddâ tur tif brihnum' palikke ap-
meerinati, ka firsdrohſchakus nekruhſchus tanni puffê wehl ne weens zilweks
naw redſejis.

No Ro-ſtromas pilsſehtas, dsittâ Kreewu ſemmê. Kad preekſch
222 gaddeem wezzi Kreewu Keiſeri, ko to laiku par Zahreem ſauze, wiſſi bija is-
mirruſchi, un waldſchanas deht jau dauds un daſchadas fibbeles ne ween Kree-
wu paſchu ſtarpâ, bet winneem arri ar Pohleem un Sweedreem bija zehluſchees,
tad Kreewi beidsiht no mallu mallahm Maſkawâ ſanahze un 21mâ Wevra-
deenâ 1613tâ gaddâ ſew jaunu Zahru jeb Keiſeru weenprahtigi iſlaſſija. Schis
jauns Keiſers, kurrâ wahrds bija Mikail Weodorowitſch un kurrâ behr-
nu behrni wehl lihds ſchai baltaſi deenai pahr Kreewu walſtibu walda, bija no
tahs itt wezjas Kreewu leelkungu ſuggas, kurrâi pawahrds irr: Ro-manow,
un dſihwoja, us tahdu laimi ne maſ ne dohmadams, kluffi un weenteeſigi lihds
ar ſawu wezzu mahti ſawâ muſſchâ, ne taht no Ro-ſtromas pilsſehtas. —
Pohſti, kaſ tanni laikâ leelôs pulkôs pa Kreewu ſemmi waſajahs, gluhnedami,
weenu no ſaweem leelkungeem par Kreewu Keiſeru eewilt, tif dabbujufchi ſin-
naht, kaſ Maſkawâ bija notizzis, kluffibâ jau ſteidsahs us Ro-ſtromas pilsſehtu,
gribbedami, pirms ta jauna ſinna tur buhtu atnahkufi, jaun-iſlaſſitu Keiſeru ſa-
neht, aiſweſt us Pohſtu ſemmi un noſaut, un us tahdu wiſſi pee Kreeweem jaunu
ſajukſchanu ſazelt. Utnahze arri teeſcham pulks Pohſtu jau Ro-ſtromas tuhwmâ,
kaſ pa to zeemu, ko ſauz: Derewnitſchſchi, ſatikke ar firmu Kreewu ſemneeku,
un winnu iſklaufinaja, kur gan zelfch us muſſchu effoht un woi Mikail Ro-
manow ſchodeen gan buhſchoht mahjâs? — Semneeks, Iwan Su-fannin
ar wahrdu, bija gudrs un iſhtens gohda wihrs. No zekka laudim tif pahri wahr-
dus pahr jauna Keiſera iſlaſſiſchanu ſaſmehtis, deegan nojehdſe Pohſtu ſtepkaw-
neeku dohmas un fwehti apnehmahs, ir ſawu paſchu dſihwibu ne taupiht, kad
tif ſawu Keiſeru no winnu rohkahm warretu iſgiahbt. Usnehmahs Pohleem pats
zekku rahdiht, bet wehl iſluhdſahs wakas, us iſhu brihtinu mahjâs eet, ſaimnee-
zei tif peeteikt, lai winnu ne gaidoht. Wakku dabbujis, ſteidsahs, zik warredams,
us mahjahm, butſchoja, fwehtiſa ſewu un behrnus, gauſchas aſſaras raudadams
un winneem us wiſſu muſſchu ar Deewu ſazzidams. — Urri ne aiſmirſe us-
tizzamu zilweku ahtrumâ aiſſteht us to muſſchu, kur leelkungs Mikail Ro-
manow dſihwoja, un ſchim no Deewa puffes likke ſazziht, lai, zik ahtri ween
warredams, no muſſchas aiſbehdſ un kaut kahdâ zitrâ weetâ pahri deeninâs ween
labbi ſtehpjahs. — Un nu, tif pahri minutes bijis nohſt, nahze drohſchâ prahtâ
atpakkat zeemâ pee Pohleem un pehz ſawas ſohlſchanas winneem gahje lihds,
zekku rahdiht. Bet ah! tawu garu zekku! — Wiſs pulks jau glufchi bija pee-
kuffis, weenâ gabbalâ pa tif warreneem ſneegeem zur kuplu meſchu ſtaigajoht,
un muſſcha wehl ne no tahlenes ne rahdijahs. "Semneeks! kur muhs aplam effi
weddis tahdu gaiſa gabbalu?" Ar tahdeem wahrdeem Pohſti beidsiht winnam ni-
ni kritte wirſu un, dabbujufchi nojehgt, ka tas winnus tiſhſchi to leeku zekku ar
ſatru ſohtu jo tahtaki no muſſchas bija weddis, winnu turpatt meſchâ driht no-

mohzija. — Bet Mikkail Romanow zaur to bija isglahtes. Ihtenâ laikâ lihdi ar mahci wehl jaudaja aisbehtg us Ro-stromas pilssehtu un tur pafsehtees, kur pehz mas deenahm, tohti brihnodamees, sinnu dabbuja, ka wiffi Kreemi weenprah-tigi winnu effoht islassijufchi par sawu Keiseru. — Pehzlaikâ Keisers no pateizigas firds winna behrnus atlaide par brihweem un winneem leelu semmes gabbalu dahwinaja, pa kurreu wehl taggad winna behrnu behrni dshwo, ne tikween schahs wezzas, winnu tehru tehweem parahditas schehlastibas preezadamees, bet arri wiffu to jaunu schehlastibu, ko tee zitti, pehznahkufchi Kreemu Keiseri winneem pafneedse. Geksch Ro-stromas pilssehtas laudis gan wehl to kapsehtu rahda, pa kurreu schi gohda wihra meefas sawâ laikâ tikke guldinatas, bet to ihtenu weetu wairs ne weens zilweks ne sinn. — Muhfu taggad walddams, augsti zeenigs Keisers schinni gaddâ us Ro-stromas gubernatexa luhgshanas irr dewis brihw, tanni paschâ pilssehtâ tam semneekam Iwan Su-fannin, kas winna tehru tehru no breefmigas nahwes isglahte, sawu paschu dshwibu ne taupijoh, kahdu sawadu leelu peeminnas-sihmi par gohdu uszelt.

No Wihnes, Estreikeru Keisera pilssehtas. Turku Keisers schinni gaddâ augstu leelkunu, Ahmed Pascha ar wahrdu, Estreikeru Keiseram par sawadu wehstneeku atfuhcija. Schis sweschs kungs kahdu deenu isgahjis to brangu Wihnes pilssehtu apraudsiht, eenahze arri tanni leelâ skohlâ, kur neredsiigeem zilwekeem wiffadus skunstigus darbus ismahza. Ak, kâ tur kungs dabbuja brihnotees pahr wiffahm tahm smukkahm un dahrgahm leetahm, kas tur katram par skattishanu us galdeem bija isliktas, un kas wiffas tik no neredsiigeem bija taifitas. Skohlas sinnahtneeki winnam pafneedse tohti skunstigu un dahrgu malku par dahwanu, bet kungs, neds tahdu dahrgumu gribbedams panent, neds winnu labbu firdi smahdeht, kuhdse, lai labbaki winnam taujohet waktas, ar aisdarritahm azzim pars ko no tahm isliktahm leetahm few par peeminnu islassiht; jo no tahdahm leetahm, ko neredsiigi taifijufchi, nahkotees arri bes azzim few ko islassiht. Un raug'! no wiffahm tuhkstofschahm leetahm, kas tur kohpâ bija, Turku kungam ne gaddijahs zittu sakert, ne kâ — masu kustu, skunstigi no kohka taifitu.

No Londones. Gudri zilweki tur ne fenn isrehkinaja, zik brihnum' dauds naudas semmturri un dahrsneeki pa Londones walsti ikwaffarâ tik par semmin' ohgahm eenemmoh. Tas pawiffam isnessoht lihds weens tuhkstofsch un dimi fims reis tuhkstofsch dahldereem. — Ikriht, faulei lezzohet, laudis tur iseet, ohgas salassiht masâs kurwitês, kas woi no egku woi no wihrotu schaggareem fapihtas un ko peepilditas wiffas kohpâ eeleeft leelâ kurwê, ar ko winni tahs wehl deesgan agri us galwu eenefs pilssehtâ preeksch pahrdohshanas. Tahs ohgas, ko atkal masâs rattôs pilssehtâ wedd, tik labbi ne tohpohet maktatas, jo teekoht drufzin sakrattitas.

No Sprantschu semmes. Dimi wezzi karrawihri, — Deews sinn, par kahdu blehdibu, — tur ne fenn bija krittufchi sohdbâ, un dselâs eepsehtgi, no diweem waktneekem tikke pawadditi us tahlu zeetumu. Wiffi tscheteri wihri, blakkam staigadami, danahze pee uppes, kurrei zittu brihdi labs braflis bija, bet

Kas schoreis tik aplam peepluhdufi, ka weens no waktneekem, drufzin ween no-nahzis no zekka, jau no straumes neschehligi tikke fanemts un aistraucs us leiju. Abbi zeetumneeki ohtru waktneeku luhdsin luhdse, lai dselves winneem jel ahtri noxemm, ka warreschoht glahbt. Schis, sawu brahli redsedams nahwes breefmâs, prahtâ ne schaubahs wis, un laide winnus abbus wakkâ. Bet schee, tik ar leelahin mohkahn to nelaimigu isglahbuschi, labbâ prahtâ few tuhlin atkal lifke eeslehgt dselsês. Warr buht, ka Fehninsch winnus par tahdu gohda prahtu pawissam laidihs wakkâ.

No Seemel-Amerikas. Râ tur lihds schim laudis pa leeleem pulkeem fabeedrojahs, brandwihnam par prettineekeem buht, tâ schinnî gaddâ arri turpatt wehl zitta beedriba fahzahs, kas fahrfschu spehles grubb atmettinahst.

• Sweizinaschana laulajameem draugeem us fahsu deenu.

1.
Swehtais Gars, no augsta Deewa
Liddinajees mihligi,
Zè, kur jaunee, wihrs un seewa,
Stahn preeksch Jesus altari!
Skaidro winnu aztinas,
Yildi winnu firfninas;
Skumjas, bailib' lai atstahjahs;
Suhti mihlibu firds = mahjâs!

2.
Saseen tohs tai dahrgâ faitè
Laisnas draugu = mihlibas;
Lai teem tahst irr katra faite,
Lai tik bauda swehtibas.
Deeminnoht, fo fohlij'schi,
Lawâ preekschâ berres'schi,
Lai ar ustizzibu staiga
Deews! preeksch tawa swehta waiga!

3.
Draugi! Fuhß ar preeku fahkat
Sawu jaunu dsihwoschan';
Bet, kâ to nu paschi mahkat,
Mahkâhs karsta pateitschan'
Fuhßu mihleem wezzakeem,
Fuhßu pirmeem tuwakeem,
Kas par waddoneem Fumß dohti
Un Fuhß mihlo — ak, tik lohti!

4.
Fumß nu winnus buhs apgahdaht;
Zo tee deesgan pelnijahs:
Ne peekuffe preeksch Fumß strahdaht
Winnu wezzas rohjinâs;
Mudsinaja gohdan Fuhß,
Kohpe gan Fuhß wahrgulus.
Un kâ teem bij' preeksch Fumß strahdaht,
Zâ ne rimsteet tohs apgahdaht. — —

5.
Wissi draugi Fuhß apfweizam:
Wehlejam Fumß laimibu! —
Urr' par preekeem Fumß pateizam
Un par fahsu = gohdibu! —
Kad ar gohdu dsihwosfeet,
Zad mums arri patikfeet;
Mums buhs preeks, — un Fumß ta laime!
— Eng'lu draugi! Deewa faime!

6.
Deews lai preeku Fumß apgahda
Fuhßu jaunâ zettinâ!
Winna Gars lai Fumß eerahda
Nodsihwoht weenprahtibâ.
Kad tad Deewa mihliba
Fuhß no scheien' aizina,
Zad par ustizzibas lohni
Puschlohs Fuhß ar gohda = frohni. —

U. L.

Lihds 27. November pee Nihges irr atnahkuschî 989 fuggi un aisbraukuschî 948.

Brihw driffeht, No juhrmallas = gubbernementu augstas walbischanas puffes:
Dr. C. E. Napier sky.